

Bryssel den 4.7.2017
SWD(2017) 156 final/2

CORRIGENDUM:

This document corrects document SWD(2017) 156 final of 2.5.2017

Correction of the cover page.

The text shall read as follows:

ARBETSDOKUMENT FRÅN KOMMISSIONENS AVDELNINGAR

Vägledning om statligt stöd i finansieringsinstrument inom ramen för de europeiska struktur- och investeringsfonderna under programperioden 2014-2020

ANSVARFRISKRIVNING

Det här är ett arbetsdokument som utarbetats av kommissionens avdelningar. Det bygger på tillämplig EU-lagstiftning och ger en teknisk vägledning för tjänstemän och myndigheter som deltar i övervakning, kontroll eller genomförande av de europeiska struktur- och investeringsfonderna om tolkningen och tillämpningen av EU:s regler på detta område. Syftet med denna vägledning är att förse kommissionens avdelningar med förklaringar och tolkningar av dessa regler för att underlätta genomförandet av programmet och främja god praxis. Den påverkar inte EU-domstolens och tribunalens tolkningar eller kommissionens beslut.

Innehållsförteckning

1. BAKGRUND	4
2. STATLIGT STÖD PÅ OLIKA NIVÅER INOM FINANSIERINGSINSTRUMENTEN	4
3. FÖREKOMST AV STATLIGT STÖD PÅ OMRÅDET FINANSIERINGSINSTRUMENT	5
3.1. Statliga medel och huruvida åtgärden kan tillskrivas staten	6
3.1.1. <i>Europeiska struktur- och investeringsfonder</i>	6
3.1.2. <i>Andra EU-fonder och ESI-fonder som förvaltas direkt eller indirekt av unionen</i> ..	7
3.1.3. <i>ESI-fondernas bidrag till EU-fonder som förvaltas direkt eller indirekt av unionen</i> 8	
3.1.4. <i>EIB-gruppens egna medel</i>	9
3.1.5. <i>EIB-gruppens egna medel som täcks av garantier från Efsi (Europeiska fonden för strategiska investeringar)</i>	9
3.1.6. <i>Översikt över den bedömning av statligt stöd som krävs för kriteriet "statliga medel", per typ av medel</i>	10
3.2 Företag som är involverade i finansieringsinstrument	11
3.3. Fördel	12
3.4. Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln mellan medlemsstaterna/stöd av mindre betydelse	14
4. UNDANTAG FRÅN KRAV PÅ ANMÄLAN	15
5. STANDARDISERADE FINANSIERINGSINSTRUMENT	16
6. EXEMPEL PÅ NÄR EN ANMÄLAN OM STATLIGT STÖD MÅSTE GÖRAS	17

1. BAKGRUND

För att bevara den inre marknads funktion är det av yttersta vikt att reglerna för statligt stöd följs. Det är genom tillämpning av dessa regler som den ekonomiska effektiviteten stimuleras och man undviker att det offentliga stödet i onödan snedvrider konkurrensen, vilket skulle vara till nackdel för unionen som helhet. Statligt stöd är ett viktigt instrument för att skapa och bibehålla likvärdiga förutsättningar för alla företag. Därför måste medlemsstaterna se till att reglerna för statligt stöd följs när de ger stöd genom de finansieringsinstrument som (med-)finansieras av de europeiska struktur- och investeringsfonderna (nedan kallade *ESI-fonder*).

Reglernas betydelse för finansieringsinstrumenten framhålls i flera bestämmelser i avdelning IV i förordning (EU) nr 1303/2013 (nedan kallad *förordningen om gemensamma bestämmelser*)¹, särskilt i artiklarna 6, 37, 38, 42 och 44. Frågorna kring statligt stöd behöver särskild uppmärksamhet på grund av följande:

- Den rättsliga ramen kring statligt stöd ändrades väsentligt under 2013/2014 så att det skapades ytterligare möjligheter att se till att det statliga stödet är förenligt med reglerna.
- Statligt stöd kan förekomma på olika nivåer av finansieringsinstrument, t.ex. fondförvaltare och saminvestorer. Det är möjligt att inte alla berörda parter är medvetna om att statligt stöd kan förekomma på olika nivåer och om behovet av att se till att det statliga stödet är förenligt med reglerna på varje nivå.
- Fondförvaltare och investerare (finansinstitut, kommersiella banker) har ofta inte särskild god kännedom om reglerna för statligt stöd.
- Enligt förordningen om gemensamma bestämmelser är det möjligt att använda finansieringsinstrument för alla tematiska mål. Inom vissa områden erbjuder kommissionen så kallade standardiserade finansieringsinstrument, dvs. instrument som är färdiga att använda och där man redan kontrollerat att det är förenliga med reglerna om statligt stöd.

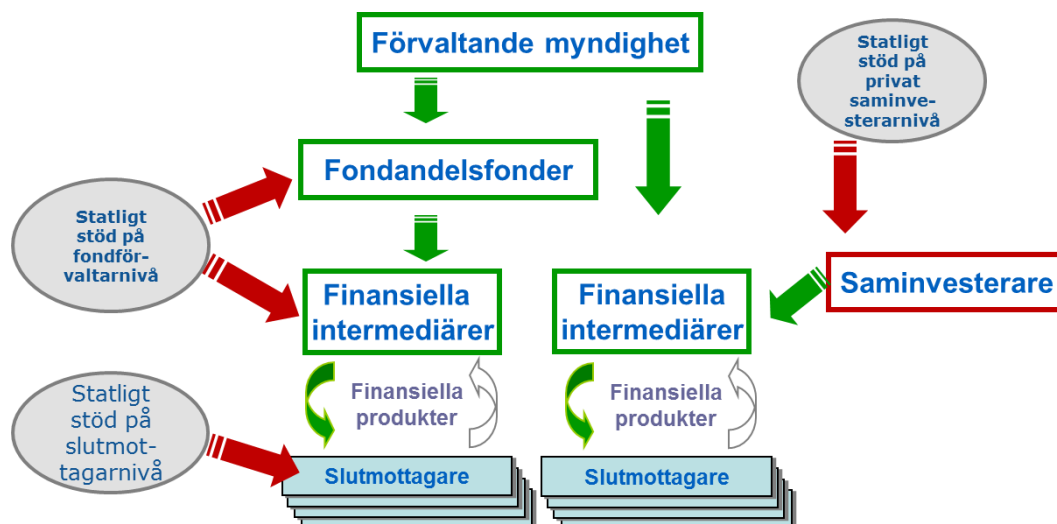
Syftet med detta arbetsdokument är att underlätta tillämpningen av reglerna för statligt stöd i samband med finansieringsinstrument och att framhålla olika möjligheter att göra offentligt stöd förenligt med reglerna om statligt stöd.

2. STATLIGT STÖD PÅ OLIKA NIVÅER INOM FINANSIERINGSINSTRUMENTEN

Finansieringsinstrument innefattar ofta strukturer i flera lager med syftet att skapa incitament för ekonomiska aktörer (**investorer**) att tillhandahålla finansiering till **slutmottagarna**. Detta kan utgöra statligt stöd till investerarna och/eller till slutmottagarna och måste då vara förenligt med reglerna om statligt stöd. Finansieringsinstrumenten kan också inbegripa ett eller flera **organ som genomför ett finansieringsinstrument** (t.ex. finansiella intermediärer) som också kan ta emot statligt stöd och omfattas av reglerna om statligt stöd.

Beroende på hur finansieringsinstrumentet är utformat kan det finansiella stödet utgöra statligt stöd till företag på alla de tre nivåerna, även om medlemsstatens myndighet (till exempel en förvaltande myndighet enligt förordningen om gemensamma bestämmelser) hade för avsikt att enbart ge stöd till slutmottagarna. Det måste säkerställas att reglerna om statligt stöd efterlevs på alla de nivåer som berörs vid genomförandet.

¹ Förordning (EU) nr 1303/2013, EUT L 347, 20.12.2013, s. 320.

När det gäller förekomsten av statligt stöd ger kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd² närmare vägledning som är relevant även för finansieringsinstrument. Tillkännagivandet innehåller även ytterligare förklaringar och exempel.

3. FÖREKOMST AV STATLIGT STÖD PÅ OMRÅDET FINANSIERINGSINSTRUMENT

I artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) definieras statligt stöd som stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna³.

På grundval av artikel 107.1 i EUF-fördraget definieras stödet som statligt stöd om det uppfyller följande kriterier⁴:

- Stödet kommer från statliga medel och kan tillskrivas staten.
- Mottagaren är ett företag.
- Stödet gynnar ett företag, det vill säga ger det en fördel.
- Stödet snedvrider konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

² Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget (nedan kallat *tilkännagivandet*).

EUT C 262, 19.7. 2016, s. 1, se särskilt punkt 60.

³ För den Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) och Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) gäller särskilda regler för statligt stöd (se artikel 8.2 i förordning (EU) nr 508/2014 (EHFF-förordningen), EUT L 149, 25.5.2014, s. 1, och artikel 81.2 i förordning (EU) 1305/2013, (Ejflu-förordningen), EUT L 347, 20.12.2013, s. 487).

⁴ I artikel 107.1 i EUF-fördraget finns ytterligare kriterier, som att stödåtgärden ska vara selektiv. Övriga kriterier i artikel 107.1 i EUF-fördraget är dock normalt uppfyllda när det gäller finansieringsinstrument som får stöd av de europeiska struktur- och investeringsfonderna och tas därför inte upp i den här vägledningen.

Kriterierna för statligt stöd enligt 107.1 i EUF-fördraget är kumulativa. Det innebär att alla kriterier måste vara uppfyllda för att stödet ska anses vara statligt stöd. Om något av kriterierna inte uppfylls utgör det offentliga stödet inte statligt stöd. Testet måste utföras på alla de tre nivåer som nämns ovan. Närmare detaljer om de nämnda kriterierna för förekomsten av statligt stöd förklaras i avsnitten nedan.

3.1. Statliga medel och huruvida åtgärden kan tillskrivas staten⁵

Två kriterier för att ett stöd ska betraktas som statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är att stödet beviljas direkt eller indirekt via statliga medel och att åtgärden kan tillskrivas staten. Dessa två beaktas ofta tillsammans när man bedömer en åtgärd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget, eftersom de båda handlar om det berörda stödet sker i offentlig regi.

EU-medlemsstaternas nationella offentliga medel är statliga medel enligt vad som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Medel från unionens budget betraktas också som statliga medel (som kan tillskrivas staten) om de nationella myndigheterna får göra skönsmässiga bedömningar, dvs. bestämma själva, om hur medlen ska användas.

Om däremot unionsmedlen förvaltas direkt eller indirekt av unionen (eller av internationella institutioner) utan att de nationella myndigheterna kan bestämma hur de ska användas, betraktas de inte som statliga medel och kan inte tillskrivas staten.

3.1.1. Europeiska struktur- och investeringsfonder⁶

Den stora merparten av de ESI-fonder som är relevanta för sammanhållningspolitiken genomförs med delad förvaltning⁷. Vid delad förvaltning kan medlemsstaterna vanligtvis⁸ bestämma själva hur finansieringen ska användas och avgöra vem som ska få stöd. På grund av detta utrymme för skönsmässig bedömning betraktas ESI-fonderna och den nationella offentliga (med)finansieringen som statliga medel och kan tillskrivas staten enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget. Detta gäller även om de nationella myndigheterna anförtror finansieringsinstrumentet åt EIB-gruppen eller någon annan enhet för genomförande genom avtal.

När ESI-fonder och nationell offentlig (med)finansiering genomförs med delad förvaltning och den bidragande medlemsstaten själv bestämmer hur medlen ska användas, utgör de därför statliga medel som kan tillskrivas staten i relation till reglerna om statligt stöd. Det innebär också att finansieringsinstrument som förvaltas av en förvaltande myndighet eller på dess ansvar (artikel 38.1 b i förordningen om gemensamma bestämmelser) omfattas av reglerna om statligt stöd.

Exempel:

En förvaltande myndighet använder Eruf-medel⁹ för att inrätta en fond för att främja nystart av små och medelstora företag. Eruf-medlen genomförs med delad förvaltning.

⁵ För mer vägledning om statens roll, se avsnitt 3 i tillkännagivandet.

⁶ Europeiska struktur- och investeringsfonder, se artikel 1.1 i förordningen om gemensamma bestämmelser.

⁷ Artikel 59 i förordning (EU, EURATOM) nr 966/2012 (*budgetförordningen*), EUT L 298, 26.10.2012, s. 1.

⁸ För undantag, se punkt 3.1.3 nedan.

⁹ Förordning (EU) nr 1301/2013, EUT L 347, 20.12.2013, s. 289.

De Eruf-medel som genomförs med delad förvaltning kvalificeras som statliga medel. Om alla andra delar av begreppet stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är uppfyllda, måste insatsen vara förenlig med reglerna om statligt stöd. Förenligheten måste kontrolleras på olika nivåer, dels hos förvaltningen av fonden, dels hos investerarna och dels hos slutmottagarna.

När det gäller finansieringsinstrument som genomförs inom ramen för förordning (EU) 1305/2013 (Ejflu) gäller särskilda regler för **primär jordbruksverksamhet** i samband med statligt stöd. I artikel 81.2 i Ejflu-förordningen föreskrivs att primär jordbruksverksamhet (produkter i bilaga I) ska undantas från reglerna om statligt stöd, i enlighet med artikel 42 i EUF-fördraget. Å andra sidan måste verksamhet som inte omfattas av bilagan och som får stöd av Ejflus finansieringsinstrument vara förenlig med de allmänna reglerna om statligt stöd.

För jordbruksverksamhet som får stöd av finansieringsinstrument som inte finansieras av Ejflu gäller reglerna om statligt stöd, om inte annat föreskrivs någon annanstans.

När det gäller **fiske och vattenbruk** följer av artikel 42 i EUF-fördraget och artikel 8 i förordningen om Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF-förordningen) att viss fiskerelaterad EHFF-finansiering är undantagen från reglerna om statligt stöd. Enligt artikel 8 i EHFF-förordningen ska betalningar som medlemsstaterna företar som en del av medfinansieringen under EHFF enligt EHFF-förordningen (EU) nr 508/2014 i princip inte betraktas som statligt stöd.

3.1.2. Andra EU-fonder och ESI-fonder som förvaltas direkt eller indirekt av unionen¹⁰

När det gäller unionsfinansiering som genomförs av någon enhet som har anförtrotts uppdraget, inklusive EIB-gruppen (både EIB och EIF) enligt mandat från Europeiska kommissionen (eller en annan EU-institution eller EU-enhet) med direkt eller indirekt förvaltning, och för vilken de nationella myndigheterna följaktligen inte kan bestämma om hur medlen ska användas, betraktas sådana medel inte som statliga medel. De kan inte tillskrivas staten och utgör därför inte statligt stöd.

Det bör dock noteras att budgetförordningen (EU, EURATOM) 966/2012 föreskriver att unionens finansieringsinstrument ”ska förvaltas på ett sätt som inte snedvrider konkurrensen på den inre marknaden och som är förenligt med statsstödsregler”¹¹. Den rättsliga ram som styr unionens finansieringsinstrument, inklusive avtalen med enheter som anförtros uppdrag, har utformats av kommissionen med tanke på att säkerställa förenligheten med lagstiftningen om statligt stöd. De olika finansieringsinstrumenten måste utformas så att de är förenliga med reglerna om statligt stöd.

Exempel:

EIB inrättar på kommissionens begäran en fond med medel från Horisont 2020¹². Medel från Horisont 2020 är unionsmedel och EIB kommer att förvalta denna fond indirekt.

¹⁰ I artikel 4.7 i förordningen om gemensamma bestämmelser nämns unionsfonder som inte genomförs med delad förvaltning med medlemsstaterna.

¹¹ Artikel 140.2 c i budgetförordningen.

¹² Horisont 2020 inrättas genom förordning (EU) nr 1291/2013, EUT L 347, 20.12.2013, s. 104

Medel från Horisont 2020 är inte ”statliga medel”. Därför kan en fond som finansieras enbart med dessa medel inte kvalificeras som statligt stöd. I budgetförordningen (och skäl 42 i Horisont 2020-förordningen) föreskrivs att förenligheten med reglerna om statligt stöd måste säkerställas. De regler som kommissionen fastställer för inrättandet av fonden och genomförande av den måste vara förenliga med reglerna om statligt stöd.

När det gäller Horisont 2020 har kommissionen utformat förordningen och genomföranderegler, särskilt delegeringsavtal och villkor, på ett sätt som ska säkerställa att de är förenliga med reglerna om statligt stöd. Förslagen för inrättandet av en Horisont 2020-fond granskas också för att kontrollera att reglerna för Horisont 2020 följs.

Om fonden som inrättas med medel från Horisont 2020 även finansieras med andra offentliga medel (nationell offentlig finansiering eller medel från ESI-fonderna), kan den delen av finansieringen betraktas som statliga medel som kan tillskrivas staten enbart i det fall medlemsstaterna själva kan bestämma hur medlen ska användas. För den delen av finansieringen krävs ytterligare kontroller av att reglerna om statligt stöd följs, om även alla andra kriterier för förekomsten av statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är uppfyllda.

3.1.3. ESI-fondernas bidrag till EU-fonder som förvaltas direkt eller indirekt av unionen

Enligt artikel 38.1 a i förordningen om gemensamma bestämmelser kan medlemsstaterna bidra med medel från ESI-fondsprogram till finansieringsinstrument som inrättats på unionsnivå och som förvaltas direkt eller indirekt av unionen. Sådana bidrag skulle inte utgöra statliga medel, och användandet av dem skulle inte kunna tillskrivas staten, om den bidragande medlemsstaten inte ställer villkor kring utnyttjandet av ESI-fonderna, med undantag för villkoret att bidraget från ESI-fonder ska investeras inom den bidragande medlemsstatens territorium enligt specificering i de operativa programmen. Detta villkor gör inte att medlen kan tillskrivas staten eftersom ESI-fondsmedel anslås till medlemsstaterna i enlighet med unionsregler där det redan har fastställts inom vilken medlemsstats territorium medlen ska investeras¹³.

I den mån bidraget från ESI-fonderna uppfyller de ovannämnda villkoren utgör de inte statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget. Följaktligen behöver sådana bidrag inte uppfylla reglerna om statligt stöd. Med tanke på att finansieringsinstrument på EU-nivå ska vara förenliga med reglerna om statligt stöd, såsom förklaras i punkt 3.1.2 ovan, innebär det i stället att förenligheten med reglerna om statligt stöd redan säkerställs av kommissionen när instrumenten utformas, både när det gäller unionsmedlen och de ESI-fondsmedel som läggs till dem.

(Horisont 2020-förordningen).

¹³ Artikel 70 i förordningen om gemensamma bestämmelser tvingar medlemsstaterna att ge stöd till insatser inom ett visst programområde. The

Uppdelningen av anslagen från de medel som görs tillgängliga av medlemsstaten bestäms enligt en metod som beskrivs i bilaga VII till förordningen om gemensamma bestämmelser och fastställs i kommissionens genomförandebeslut 2014/190/EU.

3.1.4. EIB-gruppens egna medel

När EIB-gruppen (både EIB och EIF) investerar egna medel på egen risk betraktas dessa medel som privata enligt reglerna om statligt stöd, och utgör därför inte statligt stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget. Det innebär också att egna medel från EIB/EIF, som investeras *helt* på egen risk, inte beaktas vid beräkningen av tröskeln för stöd av mindre betydelse, för tröskeln för anmälan av stödet eller för beräkning av stödnivåer.

Om emellertid medlemsstaterna ger EIB-gruppen garantier eller någon annan form av stöd, investerar inte EIB-gruppen *helt* på egen risk. Under sådana förhållanden kan inte EIB-gruppens investeringar anses vara privata enligt reglerna om statligt stöd. Eftersom en sådan garanti involverar statliga medel och kan tillskrivas staten, måste den dessutom vara förenlig med reglerna om statligt stöd.

Exempel:

Scenario a) EIB inrättar en fond med egna medel utan något stöd (exempelvis i form av garantier) från medlemsstaterna eller unionen. EIB-medlen anses vara privata medel. Därför gäller inte reglerna om statligt stöd.

Scenario b) EIB får nationellt offentligt stöd och/eller stöd från ESI-fonder, exempelvis i form av en garanti för att täcka (en del av) EIB:s risk för nyligen genererade lån. I sådana fall anses EIB-investeringen inte vara privat enligt reglerna om statligt stöd. Om de övriga villkoren för statligt stöd också är uppfyllda måste den statliga garantin vara förenlig med reglerna om statligt stöd (den finansieras med statliga medel och kan tillskrivas staten).

3.1.5. EIB-gruppens egna medel som täcks av garantier från Efsi (Europeiska fonden för strategiska investeringar)¹⁴

Efsi-stöd kan inte betraktas som statliga medel och utgör därför inte statligt stöd. EFSI-medel ligger dessutom utanför budgetförordningens tillämpningsområde. Därför är inte kravet i artikel 140.2 c i budgetförordningen om förenlighet med statsstödsreglerna tillämpligt. Det krävs därför inte heller kontroll av statligt stöd vid utnyttjandet av EIB-gruppens egna resurser som täcks av en Efsi-garanti.

Projekt eller investeringsplattformar som får stöd av Efsi kan kombineras med finansiellt stöd (medfinansiering) från ESI-fonder eller med nationella offentliga medel. I sådana fall omfattas denna ytterligare finansiering av reglerna om statligt stöd, i enlighet med punkt 3.1.1 ovan.

Det finns också en särskild vägledning om kombinationen ESI-fonder och Efsi, som även omfattar vägledning om statligt stöd¹⁵.

Exempel:

¹⁴ Förordning (EU) 2015/1017 om Europeiska fonden för strategiska investeringar, EUT L 169, 1.7.2015, s. 1 (Efsi-förordningen).

¹⁵ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>

Europeiska investeringsbanken (EIB) upprättar en fond med egna medel som omfattas av en Efsi-garanti.

Upprättandet av fonden och genomförandet involverar inte statliga medel och omfattas därför inte av kontrollen av statligt stöd.

Om fonden däremot får ytterligare medel från ESI-fonder eller nationella offentliga medel, betraktas den delen av stödet som statliga medel. Stödet måste då vara förenligt med reglerna om statligt stöd om de övriga kriterierna för begreppet stöd också är uppfyllda.

Det bör noteras att om EIB-gruppens medel omfattas av en EFSI-garanti investeras de inte på egen risk.

Därför kan i det här fallet EIB-gruppens investering inte betraktas vare sig som en privat investering i bemärkelsen " eget bidrag " från EIB-gruppen som är fritt från offentligt stöd, eller som ett bidrag från en privat investerare, vilket krävs enligt reglerna om statligt stöd.

3.1.6. *Översikt över den bedömning av statligt stöd som krävs för kriteriet "statliga medel", per typ av medel*

Typ av medel				
Medel från ESI-fonder (med delad förvaltning)	Nationella offentliga medel	Direkt och indirekt förvaltade unionsmedel (t.ex. Horisont 2020, COSME16 eller ESI-fonder med direkt och indirekt förvaltning, eller villkorslöst överförda ESI-fonder, se punkt 3.1.3)	EIB-gruppens egna medel (utan risktäckning eller annat stöd från unionsmedel eller nationella offentliga medel)	EIB-gruppens egna medel som omfattas av EFSI-garanti
Statliga medel: ja	Statliga medel: ja	Statliga medel: nej	Statliga medel: nej	Statliga medel: nej
Krav på förenlighet	Krav på förenlighet	Förenlighet med reglerna om	Inga krav på förenlighet	Inga krav på förenlighet

¹⁶ Förordning (EU) nr 1287/2013, EUT L 347, 20.12.2013, s.33 (COSME-förordningen).

med reglerna om statligt stöd ¹⁷	med reglerna om statligt stöd	statligt stöd garanteras av kommissionen på instrumentnivå	med reglerna om statligt stöd	med reglerna om statligt stöd (se även punkt 3.1.5)
Om olika typer av medel kombineras måste tillämpningen av reglerna om statligt stöd kontrolleras separat för varje part				

3.2 Företag som är involverade i finansieringsinstrument¹⁸

Begreppet stöd enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget kräver att stödet ges till ett företag. Domstolen har konsekvent definierat företag som enheter som bedriver ekonomisk verksamhet, oberoende av deras rättsliga ställning och hur de finansieras¹⁹. Ekonomisk verksamhet är all verksamhet som går ut på att erbjuda varor och tjänster på en marknad²⁰.

Ovanstående definition av företag innebär följande:

- Enhetens status är inte avgörande (exempelvis kan en enhet som är en del av den offentliga förvaltningen vara ett företag).
- Det spelar ingen roll om enheten är inrättad för att generera vinst (en icke vinstdrivande enhet kan också erbjuda varor och tjänster på en marknad).
- Att en enhet klassificeras som företag hänger alltid samman med en specifik verksamhet (en enhet kan bedriva både ekonomisk och icke-ekonomisk verksamhet).

Förekomsten av statligt stöd måste kontrolleras för alla aktörer som är involverade i finansieringsinstrument. Alla aktörer måste kontrolleras för att undersöka om de kvalificeras som företag, om inte förekomsten av statligt stöd kan uteslutas på grundval av andra kriterier i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

Fondförvaltare och investerare som är engagerade i ett finansieringsinstrument kvalificeras normalt som företag, eftersom de bedriver en ekonomisk verksamhet²¹. För slutmottagare kan situationen vara annorlunda, särskilt om mottagarna är individer som inte är engagerade i en ekonomisk verksamhet eller i verksamhet som till sin natur inte kan betraktas som ekonomisk.

¹⁷ Särskilda regler om statligt stöd gäller för Ejflu och EHFF.

¹⁸ För mer vägledning om begreppet företag, se avsnitt 2 i tillkännagivandet.

¹⁹ Förenade målen C-180/98–C-184/98, REG I-6451, punkt 74.

²⁰ Mål 118/85, REG 2599, punkt 7.

²¹ I den mån en fondförvaltare bara förvaltar och inte saminvesterar kan fondförvaltaren kvalificeras som enbart ett instrument och därmed falla utanför begreppet företag enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget (se beslut i ärende SA.37824, tillgängligt på http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf). Se även beslut i ärende SA.36904, punkt 71 b, tillgängligt på http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf.

3.3. Fördel²²

Ett annat kumulativt kriterium för att statligt stöd ska föreligga är att åtgärden medför en fördel. En fördel i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget är varje ekonomisk förmån som ett företag inte skulle ha fått under normala marknadsmässiga villkor, det vill säga utan statligt ingripande²³. En fördel (och därmed ett statligt stöd) kan därför uteslutas om de ekonomiska transaktioner som genomförs av offentliga organ överensstämmer med normala marknadsmässiga villkor.

Följande faktorer är särskilt relevanta vid bedömning av finansieringsinstrument enligt principen om marknadsekonomiska aktörer (marknadsekonomitestet):

- a) **För (sam)investerare** föreligger det ingen fördel (och därmed inget statligt stöd) om investeringen genomförs på samma villkor och under samma förhållanden av offentliga och privata investerare (*pari passu*-transaktion) eller om man på grundval av riktmärkning eller andra bedömningsmetoder kan konstatera att den offentliga investeringen gjorts på marknadsmässiga villkor.

Investeringen anses genomförd på *pari passu*-villkor om²⁴

- den genomförs på samma villkor och under samma förhållanden av offentliga och privata investerare (offentliga och privata investerare delar samma risk- och vinstnivå och har samma nivå av underordning i samma riskklass om det rör sig om en finansieringsstruktur i flera nivåer) och
- båda kategorierna av aktörer ingriper samtidigt (den offentliga och den privata investeringen görs i samma investeringstransaktion) och
- de privata aktörernas ingripande har reell ekonomisk betydelse (i riktlinjerna om riskfinansieringsinvesteringar²⁵ fastställs minimigränsen till 30 procent).

Enligt punkt 35 i riktlinjerna om riskfinansieringsinvesteringar behövs inte någon ytterligare kontroll av eventuellt stöd på slutmottagnivå om investeringen klarar marknadsekonomitestet (på såväl investerarnivå som på den finansiella intermediärens nivå).

Om ett finansieringsinstrument medger att privata saminvesterare gör finansiella investeringar i ett eller flera företag på villkor som är fördelaktigare än de villkor som gäller för offentliga investerare som investerar i samma företag, kan det ge den privata investeraren en fördel. En sådan fördel kan bestå i prioriterad avkastning (värdeökningsincitament) eller en lägre exponering för förluster, om den underliggande transaktionen ger sämre resultat jämfört med de offentliga investeringarna (skydd för förlustrisk). Detta stöd till investeringarna måste vara förenligt med reglerna.

²² För mer vägledning om begreppet fördel, se avsnitt 4 i tillkännagivandet.

²³ Mål C-39/94, REG I-3547, punkt 60.

²⁴ För mer vägledning om *pari passu*-transaktioner, se avsnitt 4.2.3.1 i) i tillkännagivandet.

²⁵ Riktlinjer för statligt stöd för att främja riskfinansieringsinvesteringar, EUT C 19, 22.1.2014, s. 4 (riktlinjerna om riskfinansieringsinvesteringar).

I vissa fall (t.ex. i fråga om garantier eller i avsaknad av privata investerare) kan marknadsmässiga villkor inte fastställas direkt med ett *pari passu*-test. Det innebär dock inte nödvändigtvis att den offentliga transaktionen inte motsvarar marknadsvillkoren. I sådana fall kan förenligheten med marknadsvillkoren bedömas på grundval av riktmärkning eller med andra bedömningsmetoder (t.ex. genom att fastställa investeringens nuvärde till en nivå som skulle ha varit acceptabel för en privat aktör i en marknadsekonomi). Om en transaktion visar sig motsvara marknadsvillkoren är det inte statligt stöd²⁶.

- b) **Organ som genomför finansieringsinstrument, fondförvaltare, finansiella intermediärer och fondandelsfonder** kan också vara mottagare av statligt stöd om den ersättning de får för sina tjänster eller för att genomföra finansieringsinstrumentet överstiger marknadspriserna.

Det finns olika sätt att fastställa huruvida ersättningen till organ som genomför finansieringsinstrument och fondförvaltare överensstämmer med marknadspriserna. Om exempelvis en fondförvaltare väljs ut genom ett konkurrensutsatt, transparent, icke-diskriminerande och villkorslöst anbudsförfarande kan ersättningen anses överensstämma med marknadspriserna. Detta är ett krav för alla finansieringsinstrument som omfattas av reglerna om statligt stöd.²⁷

Om urvalsförfarandet inte har varit konkurrensutsatt, transparent, icke-diskriminerande och villkorslöst finns det även andra sätt att visa att ersättningen överensstämmer med marknadsmässiga villkor. För ersättningar/återbetalningar som överensstämmer med bestämmelserna i förordningen om gemensamma bestämmelser kan man för de standardiserade finansieringsinstrument som beskrivs i avsnitt 5 se till att ersättningen är marknadsmässig. För ersättningar/återbetalningar som inte stämmer överens med reglerna i förordningen eller som ligger utanför de standardiserade finansieringsinstrumentens räckvidd, bör överensstämmelsen avgöras i varje enskilt fall.

- c) **Slutmottagarnivå:** Finansieringsinstrumentens övergripande syfte är att tillhandahålla stöd till slutmottagarna. Det ligger därför i sakens natur att slutmottagarna kan få en fördel som de inte skulle ha fått under normala marknadsvillkor.

Om ett lån eller en garanti uppfyller de villkor som fastställs i kommissionens meddelande om referensräntor²⁸ eller avsnitt 3 i kommissionens tillkännagivande om garantier²⁹, ska de dock anses vara marknadsmässiga och därmed inte utgöra statligt stöd till slutmottagarna. Även för andra typer av stöd kan det vara möjligt att visa att de är marknadsmässiga. Eftersom sammanhållningspolitikens

²⁶ För mer vägledning om tillämpningen av testet med en privat investerare i en marknadsekonomi, se avsnitt 4.2.3.2 och 4.2.3.4 i tillkännagivandet.

²⁷ För mer vägledning, se avsnitt 4.2.3.1 ii) i tillkännagivandet.

²⁸ Meddelande från kommissionen om en översyn av metoden för att fastställa referens- och diskonteringsräntor, EUT C 14, 19.1.2008, s. 6.

²⁹ Kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i

form av garantier, EUT C 155, 20.6.2008 s. 10, i dess lydelse enligt Rättelse till kommissionens tillkännagivande om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd i form av garantier, EUT C 244, 25.9.2008, s. 32.

finansieringsinstrument avhjälpas marknadsmisslyckanden, kan det finnas en fördel på slutmottagarnivån.

3.4. Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln mellan medlemsstaterna/stöd av mindre betydelse

Statligt stöd anses bara förekomma om stödet snedvrider handeln och påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Stöd som uppfyller kraven i den tillämpliga förordningen om stöd av mindre betydelse bedöms inte uppfylla alla kriterier som anges i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Sådant stöd är därför undantaget från anmälningsskyldigheten för statligt stöd. För finansieringsperioden 2014–2020 är det främst förordning (EU) nr 1407/2013³⁰ som är relevant. I den fastställs gränsen för stöd av mindre betydelse till 200 000 euro per företag under en treårsperiod. Utöver denna tröskel måste även övriga krav i den tillämpliga förordningen om stöd av mindre betydelse vara uppfyllda.

Som nämndes tidigare är **primär jordbruksverksamhet** under Ejflu undantagen från reglerna om statligt stöd men verksamhet som inte omfattas av bilagan och som får stöd av Ejflus finansieringsinstrument måste vara förenlig med de allmänna reglerna om statligt stöd. Även när det gäller jordbruksverksamhet som får stöd från finansieringsinstrument som inte finansieras av Ejflu gäller reglerna om statligt stöd, dvs. att taket för jordbruksstöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn (15 000 euro per företag under en treårsperiod), liksom andra regler som fastställs i kommissionens förordning (EU) nr 717/2014³¹, ska följas.

För fiskeri- och vattenbruksprodukter som omfattas av bilaga I till EUF-fördraget ska betalningar som medlemsstaterna företar som en del av medfinansieringen under EHFF i enlighet med EHFF-förordningen i princip inte betraktas som statligt stöd (se artikel 8.2 i EHFF-förordningen). För projekt och program som inte är fiskerirelaterade (dvs. frågor som gäller den integrerade havspolitik) gäller reglerna om statligt stöd.

Statligt stöd som inte överstiger ett visst tak under en viss tidsperiod anses i princip inte uppfylla alla kriterier som fastställs i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Detta kallas för stöd av mindre betydelse. Förordning 717/2014, som ersätter kommissionens förordning (EC) nr 875/2007, gäller stöd som beviljas inom fiskeri- och vattenbrukssektorn, med undantag för de fall som anges i artikel 1 i den förordningen, och taket fastställs till 30 000 euro per stödmottagare under en treårsperiod (förordningen om stöd av mindre betydelse inom fiskeri- och vattenbrukssektorn). Dessutom måste varje medlemsstat hålla sig inom den gräns för kumulerat stöd av mindre betydelse som fastställs i bilagan till förordning 717/2014 (den nationella övre gränsen) när man beviljar stöd till företag som är aktiva inom fiskeri- och vattenbrukssektorn. Utöver de övriga regler som fastställs i förordning 717/2014 får stöd av mindre betydelse som beviljas företagen i fiskeri- och vattenbrukssektorn under en treårsperiod inte överstiga 2,5 % av den årliga fiskeriomsättningen, dvs. fångst-, berednings- och vattenbruksverksamheter, per medlemsstat.

³⁰ Förordning (EU) nr 1407/2013, EUT L 352, 24.12.2013, s. 1 (förordningen om stöd av mindre betydelse).

³¹ Kommissionens förordning (EU) nr 717/2014 av den 27 juni 2014, EUT L 190, 28.6.2014, s. 45.

Förordningen om stöd av mindre betydelse kan tillämpas på var och en av de olika aktörerna som är involverade i finansieringsinstrumenten. Alla krav i förordningen måste dock vara uppfyllda.

Följande punkter kräver särskild uppmärksamhet:

Enligt reglerna för ESI-fonder ska organ som genomför finansieringsinstrumenten inte få något statligt stöd, inklusive stöd av mindre betydelse, för genomförandet. Det skulle nämligen vara oförenligt med ESI-fondernas mål för finansieringsinstrumenten, som är tänkta att kanalisera medel till slutmottagarna.³² Även om det kan vara möjligt att få stöd till de organ som genomför finansieringsinstrumenten att överensstamma med reglerna om statligt stöd bör det noteras att stöd till dessa organ från ESI-fonder normalt inte är förenligt med reglerna för ESI-fonderna.

För slutmottagare bör särskild uppmärksamhet iaktas om slutmottagaren tillhör en företagsgrupp. Gränsen för stöd av mindre betydelse gäller för ”ett enda företag”. Stöd kan därför bara beviljas upp till den gemensamma gränsen 200 000 euro under en treårsperiod för alla företag i gruppen som betraktas som ett enda företag.

Dessutom måste medlemsstaterna vara uppmärksamma på det faktum att stöd som ingår i investeringar i aktier, hybridkapital eller kapitaltillskott inte får omfattas av förordningen om stöd av mindre betydelse, utom i de fall kapitalet eller det sammanlagda beloppet av offentligt kapitaltillskott inte överstiger gränsen för stöd av mindre betydelse eller villkoren om säkerhetsavgifter i förordningen om stöd av mindre betydelse är uppfyllda.

4. UNDANTAG FRÅN KRAV PÅ ANMÄLAN

När statligt stöd förekommer föreskrivs i artikel 108.3 i EUF-förordningen att den berörda medlemsstaten ska göra en anmälan om statligt stöd. I och med att räckvidden för den allmänna gruppundantagsförordningen³³ har utökats, har även möjligheterna att undvika anmälningsskyldigheten för statligt stöd ökat betydligt.

För sammanhållningspolitikens finansieringsinstrument är följande bestämmelser i den allmänna gruppundantagsförordningen särskilt relevanta:

- Artikel 16 (regionalt stöd för stadsutveckling)
- Artikel 21 (riskfinansieringsstöd)
- Artikel 22 (stöd till nystartade företag)
- Artikel 39 (investeringsstöd för energieffektivitetsprojekt i byggnader)
- Artikel 52 (stöd till bredbandsinfrastruktur)

Utöver de fem ovannämnda bestämmelserna kan även stödmottagare i finansieringsinstrumentens olika nivåer gynnas av bestämmelser i förordningen. I synnerhet kan bestämmelsen om regionalt investeringsstöd i artikel 14 vara tillämplig på finansieringsinstrument i stödområden.

³² Detta påverkar inte det faktum att ett genomförandeorgan kan få stöd från ESI-fonder för andra ändamål, exempelvis för utbildningsstöd till arbetstagare.

³³ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014, EUT L 187, 26.6.2014.

Kommissionens enheter ger ytterligare vägledning om tolkningen av den allmänna gruppundantagsförordningen i en praktisk vägledning med vanliga frågor och svar³⁴.

Dessutom finns det sektorsspecifika gruppundantag, såsom kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 av den 25 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd inom jordbruks- och skogsbrukssektorn och i landsbygdsområden förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Likaså finns en sektorsspecifik förordning för fiske och vattenbruk. Det är kommissionens förordning (EU) nr 1388/2014, som är den nya gruppundantagsförordningen för denna sektor, och som antogs den 16 december 2014 och trädde i kraft den 1 januari 2015.

5. STANDARDISERADE FINANSIERINGSINSTRUMENT

Kommissionen har utarbetat standardvillkor för vissa typer av finansieringsinstrument. Standardvillkoren garanterar överensstämmelse med reglerna om statligt stöd och underlättar därmed tillhandahållandet av finansiellt stöd från unionen till slutmottagarna. Det är frivilligt för medlemsstaterna att använda de standardiserade instrumenten.

Hittills har kommissionen antagit fem olika standardiserade instrument³⁵:

- **Riskdelningslån** för stöd till små och medelstora företag

Det standardiserade finansieringsinstrumentet riskdelningslån är utformat så att det är fritt från statligt stöd, vilket innebär marknadsanpassad ersättning till den finansiella intermediären och en fullständig överföring av den ekonomiska fördelen från den finansiella intermediären till slutmottagarna. Den finansiering som tillhandahålls slutmottagarna följer den tillämpliga förordningen om stöd av mindre betydelse.

- **Portfölj med begränsad garanti**

Portföljen med begränsad garanti ska tillhandahålla risktäckning för nya, icke nödlidande lån till små och medelstora företag. Portföljen är utformad som ett instrument fritt från statligt stöd, dvs. marknadsanpassat i fråga om den finansiella intermediär som förvaltar garantifonden och de finansinstitut som bygger upp portföljer med nya lån. Stödet till slutmottagarna följer den tillämpliga förordningen om stöd av mindre betydelse.

- **Renoveringslån för energieffektivitet och förnybar energi inom bostadsbranschen**

Instrumentet är utformat så att det är fritt från statligt stöd, vilket innebär marknadsanpassad ersättning till den finansiella intermediären och en fullständig överföring av den ekonomiska fördelen från den finansiella intermediären till slutmottagarna. Den finansiering som tillhandahålls slutmottagarna följer den tillämpliga förordningen om stöd av mindre betydelse.

³⁴ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html.

³⁵ Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 964/2014, EUT L 271, 12.9.2014, s. 16.

- **Stöd till stadsutveckling**

Stödet till stadsutveckling består av en lånefond för stadsutvecklingsprojekt i stödområden och är utformat så att det är undantaget från anmälningsskyldigheten för statligt stöd på grundval av artikel 16 i den allmänna gruppundantagsförordningen.

- **Instrument för saminvestering i aktier**

Instrumentet för saminvesterare består av en aktiefond för små och medelstora företag. Det är utformat så att det är undantaget från anmälningsskyldigheten för statligt stöd på grundval av artikel 21 i den allmänna gruppundantagsförordningen.

För ytterligare vägledning om de standardiserade finansieringsinstrumenten, följ länken;

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>

6. EXEMPEL PÅ NÄR EN ANMÄLAN OM STATLIGT STÖD MÅSTE GÖRAS

Om ett finansieringsinstrument innefattar beviljande av statligt stöd som inte uppfyller villkoren för att undantas från anmälningsskyldigheten, måste den berörda medlemsstaten göra en anmälan om statligt stöd. Inget stöd kan beviljas innan Europeiska kommissionen har antagit ett beslut om att godkänna det statliga stödet.

Nationella myndigheter som vill ha råd om anmälan om statligt stöd kan kontakta landets nationella kontaktpunkt för statligt stöd. Dessutom erbjuder generaldirektoratet för konkurrens (GD Konkurrens) medlemsstaterna vägledning för utarbetandet av anmälan om statligt stöd. Mer information finns också på webbplatsen för GD Konkurrens³⁶.

³⁶

http://ec.europa.eu/competition/index_en.html